

Quickscan flora en fauna

Wijzigingsgebieden Genderen

COLOFON

Quickscan Wijzigingsgebieden Genderen, Gemeente Aalburg

OPDRACHTNEMER	BTL Advies B.V. Willemsplein 2-4 5211 AK 's- Hertogenbosch T 073 205 11 00 E advies@btl.nl
OPDRACHTGEVER	Gemeente Aalburg Postbus 40 4260 AA Wijk en Aalburg
PROJECTNUMMER	722180243
STATUS	DEFINITIEF
VERSIE	2.0
DATUM	26 september 2018

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
2 WERKWIJZE	5
2.1 Bronnenonderzoek	5
2.2 Biotooptoets	5
3 ONDERZOEKSRESULTATEN	6
3.1 Bronnenonderzoek	6
3.2 Biotooptoets	9
3.3 Betekenis Plangebied voor beschermde soorten	10
4 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	11
5 CONCLUSIE	13
BIJLAGEN	14
LITERATUURLIJST	14

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Wijk en Aalburg is voornemens om de dorpskern van Genderen in de toekomst mogelijk uit te breiden (figuur 1). Tijdens het flora en faunaonderzoek in 2018 zijn verschillende locaties waar de mogelijke uitbreiding gaat plaatsvinden nader bekeken. Het gaat hierbij om 3 verschillende percelen die gelegen zijn aan de Doeverensestraat, Kerkstraat en Hoofdstraat. Om te kunnen komen tot een goede stedenbouwkundige opzet van de toekomstige bebouwing en als input voor de bestemmingsplanwijziging is inzicht in het voorkomen van beschermde soorten gewenst.

Figuur 1. Het plangebied (rood omkaderd), Doeverensestraat (1), Kerkstraat (2) en Hoofdstraat (3), Genderen (Bron: GoogleMaps)

De 3 plangebieden liggen aan de rand van de dorpskern Genderen. De plangebieden kenmerken zich door hun agrarische functie en bestaan hoofdzakelijk uit graslanden met aangrenzend enkele sloten en opgaande struwelen en bomen. Aangrenzend aan het plangebied bevinden zich bebouwing, sporadisch enkele opgaande struwelen en bomen. In het zuiden op zo'n 700-800 meter bevinden zich de uiterwaarden van de Bergsche Maas.

2 WERKWIJZE

Dit verkennend soortenbeschermingsonderzoek bestaat uit twee delen, te weten een bronnenonderzoek en een biotooptoets. Hieronder is per onderdeel de werkwijze toegelicht.

2.1 BRONNENONDERZOEK

Voor het bronnen- en literatuuronderzoek zijn gegevens opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). In de NDFF is rondom het plangebied een polygoon ingetekend. Het polygoon is ruimer ingetekend dan het plangebied, namelijk in een straal van ca. 1 km rondom het plangebied. Binnen dit polygoon zijn alle verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd van de afgelopen drie jaar (1 januari 2012 tot 20 november 2017). Door het polygoon ruimer in te tekenen dan het plangebied is de verkregen dataset voldoende groot om te kunnen benutten voor dit onderzoek. De uit de NDFF aangeleverde dataset bestaat in totaal uit 572 'records'. Op basis van de beschikbare gegevens is een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten binnen het plangebied. Verder zijn de Atlas van de Nederlandse zoogdieren en de Atlas van de amfibieën en reptielen van Nederland geraadpleegd. Tevens is er gebruikgemaakt van de rapportages van vorige uitgevoerde onderzoeken (BTL Advies, 2015) rondom dit gebied.

2.2 BIOTOOPTOETS

De biotooptoets bestaat uit een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnenonderzoek zijn hierbij in het veld getoetst en waar nodig aangevuld. In het bijzonder is gelet op het voorkomen van nesten en holtes in de bomen. Het gaat hierbij om nesten van vogels en holtes die gebruikt kunnen worden door vleermuizen en vogels als nest- of rustlocatie.

Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Zo houden vleermuizen en kleine zoogdieren als egel een winterslaap op een beschutte plaats. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten aan hun leefomgeving stellen, vergeleken met en getoetst aan de situatie in het veld. Voor planten is gelet op de vegetatiestructuur en de abiotische omstandigheden van de groeiplaats. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen, te weten de resultaten van het bronnenonderzoek en van de biotooptoets. Hieronder is per onderdeel het voorkomen van de waargenomen soorten toegelicht.

3.1 BRONNENONDERZOEK

3.1.1 Grondgebonden zoogdieren

In de NDFF zijn meerdere meldingen van de bever bekend. Daarnaast blijken uit de kilometerhokken van de atlas van de Nederlandse zoogdieren dat soorten als bunzing, wezel en vos voorkomen in het plangebied. Verder worden soorten als konijn, egel en haas waargenomen in het plangebied.

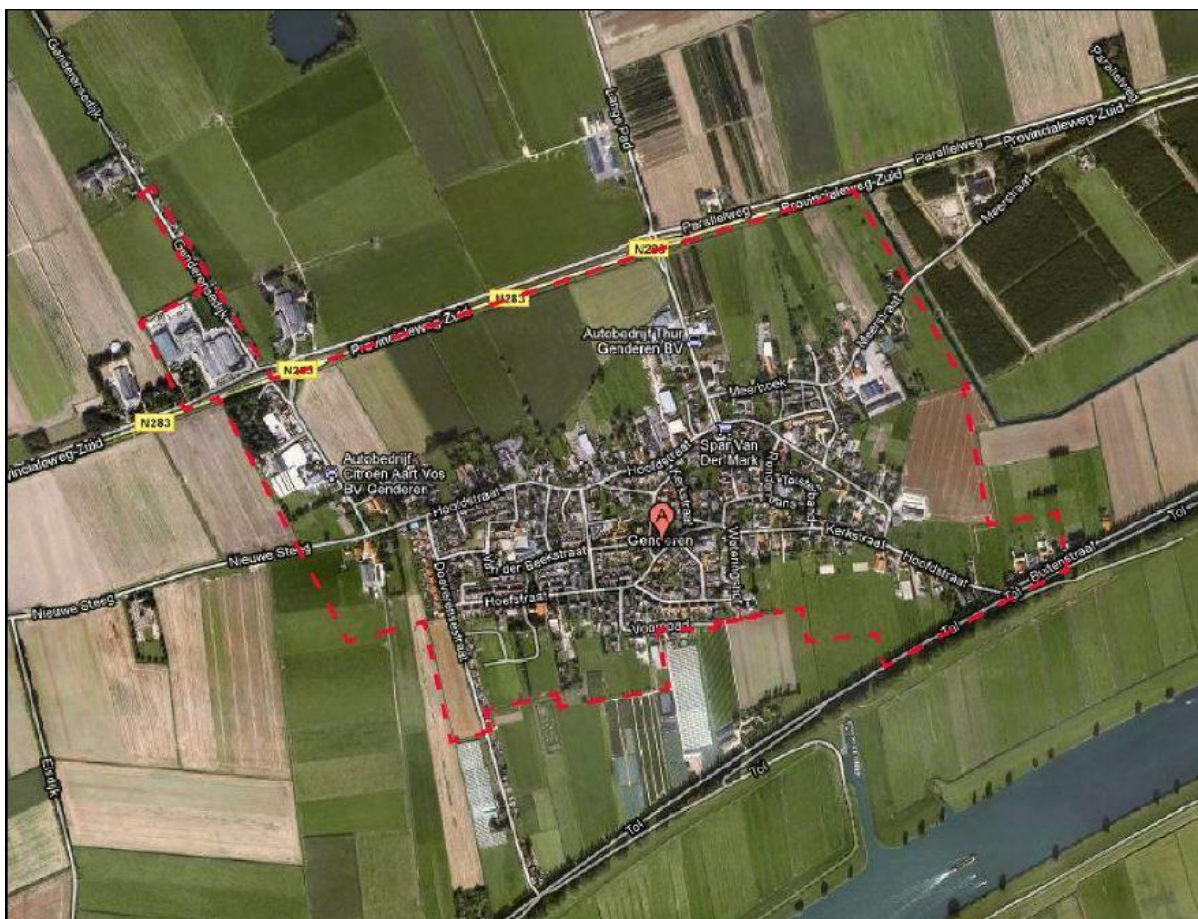
3.1.2 Vogels

Van de soortgroep vogels zijn de meeste meldingen afkomstig uit het databestand van de NDFF. De belangrijkste meldingen zijn van de beschermde vogelsoorten:

- Ransuil, melding van baltsend exemplaar
- Buizerd, meldingen van baltsend paar
- Koekoek, meldingen van zingend exemplaar
- Boerenzwaluw, meerdere meldingen van broedende exemplaren
- Huiszwaluw, meerdere meldingen van vastgestelde territoria

De waarnemingen van de ransuil, koekoek en boerenzwaluw zijn direct grenzend aan of in het plangebied Hoofdstraat gedaan. De overige soorten zijn ruim buiten het plangebied waargenomen.

Uit de eerder uitgevoerde flora en fauna (BTL Advies, 2015) onderzoeken door BTL die gerelateerd (zie figuur 2) zijn aan het verzoek van de gemeente Aalburg blijken daarnaast soorten als kerkuil, steenuil, huismus en gierzwaluw voor te komen.

Figuur 2: Ligging plangebied tijdens uitgevoerde onderzoek in 2015 door BTL Advies

3.1.3 Amfibieën & Reptielen

Meldingen van deze soortgroep binnen een straal van ca. 1 km rondom het plangebied zijn niet bekend in de NDFD database. Daarentegen blijkt uit de Atlas van de amfibieën en reptielen van Nederland dat soorten als gewone pad, groene kikker, kleine watersalamander en kamsalamander voorkomen in het plangebied. Reptielen als levendbarende hagedis en hazelworm worden niet in de plangebied verwacht, vanwege het ontbreken van geschikt biotoop voor deze soorten in de plangebied en de omgeving hiervan.

3.1.4 Libellen

Meldingen van deze soortgroep binnen een straal van ca. 1 km rondom het plangebied zijn niet bekend in de NDFD database.

3.1.5 Vleermuizen

Meldingen van deze soortgroep binnen een straal van ca. 1 km rondom de plangebieden bestaan uit meerdere meldingen van de gewone dwergvleermuis en laatvliegers. Meerdere waarnemingen zijn gedaan langs de laanstructuur aan de Doeverensestraat. Het ging hierbij om gewone dwergvleermuizen. Daarnaast blijkt uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren dat vleermuissoorten als ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootvleermuis in het plangebied kunnen voorkomen.

3.1.6 Vlinders

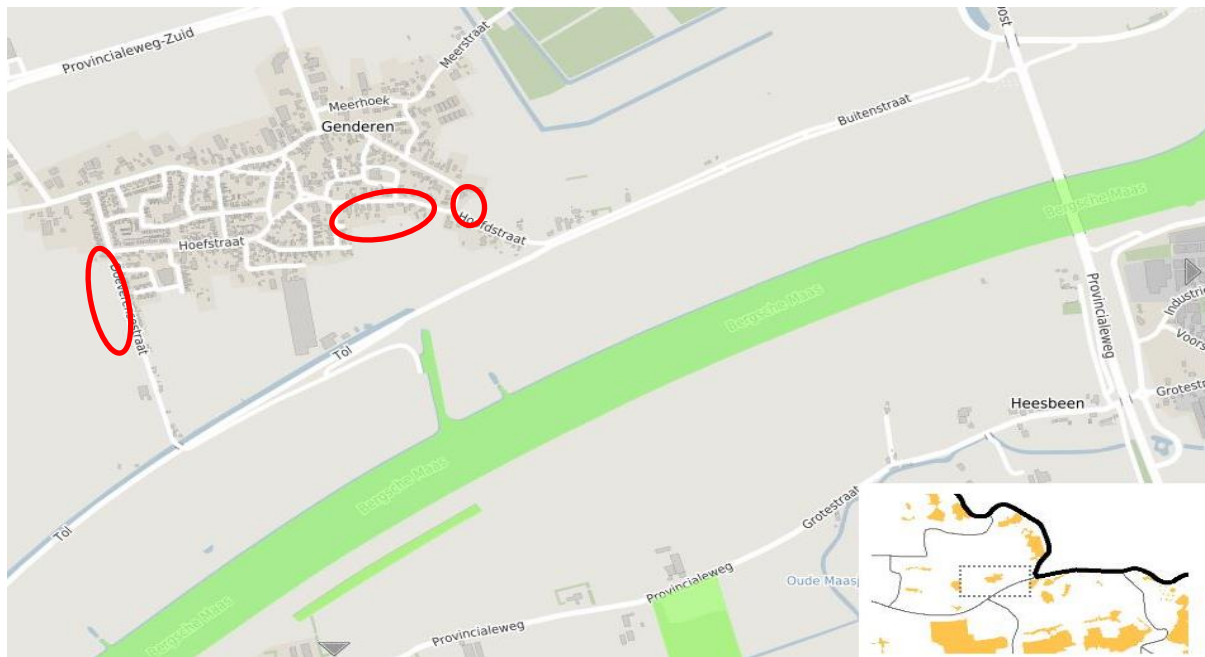
Meldingen van deze soortgroep binnen een straal van ca. 1 km rondom het plangebied komen niet naar voren in het databestand van de NDFD.

3.1.7 Vissen

Meldingen van deze soortgroep binnen een straal van ca. 1 km rondom het plangebied komen niet naar voren uit het databestand van de NDFF.

3.1.8 Gebiedsbescherming

Uit de gegevens van Provincie Noord-Brabant blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN genoemd) en Natura 2000 (zie figuur 3). Het dichtstbijzijnde gebied dat onderdeel vormt van het NNN gebied, Bergsche Maas, ligt op 700 meter ten zuiden van het plangebied.

Figuur 3: Ligging plangebieden (rode cirkels) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (lichtgroen). (Bron: Provincie Noord-Brabant.)

3.2 BIOTOOPTOETS

Op 11 september 2018 is een veldbezoek uitgevoerd door een ecooloog van BTL Advies in het buitengebied van Genderen. De weersomstandigheden waren op dat moment half bewolkt, droog en een zwakke wind.

De beplanting bestaat uit graslanden die op meerdere locaties begraaasd worden door paarden, schapen of koeien. Deze graslanden zijn soortenarm en bestaan hoofdzakelijk uit soorten als Engels raaigras en in mindere mate uit ruigtesoorten als brandnetel en andere grassoorten. Langs de graslanden bevinden zich bij alle 3 de plangebieden 1 of meerdere sloten. Deze sloten kenmerken zich door een soortenrijke oever met soorten als zwanenbloem, grote egelskop, riet, pijlkruid, mannagras, kikkerbeet en grote lisdodde (zie foto 1). Tijdens het veldbezoek zijn vogelsoorten als roek, kauw, waterhoen, knobbelzwaan, witte kwikstaart, putter, boerenzwaluw, houtduif en koolmees waargenomen in het plangebied. Aan de rand (wegzijde) van de plangebieden Doeverensestraat en Hoofdstraat bevinden zich knotwilgen. Daarnaast bevindt zich een solitaire schietwilg in het plangebied aan de Doeverensestraat en enkele solitaire appelbomen en essen in het plangebied Hoofdstraat. In zowel de knotwilgen als de solitaire schietwilg en essen zijn geen gebruikte nesten aangetroffen.

In zowel de knotwilgen als de solitaire schietwilg en essen zijn geen geschikte holtes gevonden die gebruikt kunnen worden door vleermuizen als nest- of rustlocatie. In de aanwezige solitaire appelbomen in het plangebied Hoofdstraat zijn geen nesten of geschikte holtes aangetroffen. In de schuur in het plangebied Hoofdstraat zijn meerdere poepsporen van vogels aangetroffen. In deze schuur bevinden zich meerdere kieren.

Aan de hand van expert judgement is geconstateerd dat het gebied geschikt is voor algemene soorten als egel, konijn en veldmuis. Waarneming van deze soorten zijn tijdens de biotooptoets niet gedaan.

Voor amfibieën geldt dat geschikte voortplantingswateren aanwezig zijn in de vorm van de sloten. Tijdens het veldbezoek zijn dan ook meerdere groene kikkers waargenomen. Tijdens de biotooptoets zijn geen waarnemingen gedaan van grondgebonden zoogdieren.

Vlinder- en libellen soorten als groot koolwitje, bont zandooogje, houtpantserjuffer en glassnijder zijn tijdens het veldbezoek meerdere keren waargenomen.

Foto 1: Kenmerkend voor de sloten grenzend aan de plangebieden zijn de soortenrijke oevers met soorten als zwanenbloem, grote egelskop, pijlkruid en grote lisdodde.

3.3 BETEKENIS PLANGEBIED VOOR BESCHERMDE SOORTEN

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de bronnen- en literatuurstudie komen waarnemingen van soorten als bunzing, wezel en vos naar voren als soorten die in het plangebied voorkomen. Aan de hand van expert judgement is geconstateerd dat de plangebieden niet geschikt zijn als rust- en foerageergebied voor kleine marterachtigen als bunzing en wezel. De gebieden zijn niet geschikt door de openheid van het landschap, het ontbreken van ruige landschapselementen en de intensieve landbouw. Verder is het plangebied geschikt voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals egel, konijn en veldmuis.

Vogels

Zowel de eerder genoemde knotwilgen als solitaire schietwilg in en rondom het plangebied kunnen fungeren als rustlocatie voor diverse vogelsoorten als verschillende uilensoorten als steenuil, ransuil en kerkuil, maar ook vogelsoorten als koolmees en merel. Daarnaast kunnen de knotwilgen dienen als uitkijkpost voor vogelsoorten als steenuil, kerkuil en ransuil. De graslanden zelf dienen alleen als foerageergebied voor tal van vogelsoorten. De aanwezige schuur aan de Hoofdstraat kan fungeren als schuil- en nestlocatie voor soorten als boerenzwaluw, spreeuw en huismus.

Amfibieën & reptielen

De sloten rondom het plangebied kunnen fungeren als verblijfplaats voor amfibieën als groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Daarnaast kunnen de ruigere vegetatie en bebouwing in en rondom het plangebied fungeren als landbiotoop voor deze soorten. Aan de hand van expert judgement is het voorkomen van de kamsalamander uitgesloten. De aanwezige sloten zijn voor deze soort te ondiep en een dichte onderwatervegetatie ontbreekt.

De levendbarende hagedis en hazelworm worden niet verwacht in het plangebied, omdat het leefgebied van deze soort niet aanwezig is in het plangebied.

Libellen

De aangetroffen libellen soorten tijdens het veldbezoek behoren tot de algemene soorten en zijn niet beschermd. De aanwezige sloten kunnen fungeren als voortplantingswater voor deze soortgroep. Beschermden soorten worden niet verwacht in de 3 plangebieden, doordat het geschikte biotoop voor deze soorten niet aanwezig zijn in en rondom de plangebieden.

Vleermuizen

Door de openheid van de gebieden fungeren de plangebieden niet als vliegrouete en/of foerageergebied voor vleermuizen. De omliggende groenstructuren (rij met knotwilgen) buiten de plangebied Doeverensestraat en Hoofdstraat kunnen daarentegen wel fungeren als onderdeel van een vliegrouete en foerageergebied van vleermuizen die in de omgeving in gebouwen of bomen verblijven. De aangrenzende knotwilgen en solitaire schietwilg aan de 2 eerder genoemde plangebieden dienen niet als rust- of nestlocatie voor vleermuizen, vanwege het ontbreken van geschikte holten. In de aanwezige schuur in het plangebied Hoofdstraat bevinden zich meerdere kieren. Vleermuizen hebben binnen hun verblijfplaatsen een stabiel klimaat nodig. Bij bebouwing bevindt zich zo'n stabiel klimaat in een spouwmuur. Een spouwmuur heeft de desbetreffende schuur niet. Daarnaast zijn de muren en daken te glad voor de vleermuizen om zich vast te klemmen. Hierdoor is deze schuur niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

4 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

In dit hoofdstuk worden de waargenomen soorten getoetst aan de wet Natuurbescherming. Hieronder is per beschermingsregime de waargenomen soorten toegelicht.

De soortenbescherming in de Wet natuurbescherming is opgesplitst in drie verschillende regimes. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van de in het plangebied voorkomende beschermde soorten per beschermingsregime.

SOORT	HABITAT- RICHTLIJN	VOGEL- RICHTLIJN	NATIONAAL BESCHERMDE SOORTEN
Broedvogels		X	
Vleermuizen	X		
Algemeen voorkomende zoogdieren als egel, veldmuis, konijn etc.			X
Algemeen voorkomende amfibieën als kleine watersalamander, gewone pad, groene kikker etc.			X

Tabel 1) Overzicht voorkomende soorten per beschermingsregime

Vogelrichtlijnsoorten

De bescherming van broedvogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat deze soorten het nest eenmalig gebruiken, zijn deze nesten alleen beschermd tijdens het gebruik ervan. Dit geldt onder andere voor soorten als winterkoning, koolmees en houtduif.

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn permanent beschermd. Deze nesten zijn opgedeeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Vaste nesten'. Nesten met deze permanent beschermde status ontbreken ter plaatse van de plangebieden.

Het vernielen van nesten tijdens het broedseizoen of van nesten met een permanente bescherming leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. In het geval de werkzaamheden plaatsvinden in de periode half augustus-half maart, moeten de bomen en struiken die gesitueerd zijn in de plangebieden voorafgaand aan deze periode verwijderd worden. In het broedseizoen dient een controle plaats te vinden door een ecooloog.

De aanwezige solitaire knotwilgen grenzend aan plangebieden Doeverensestraat en Hoofdstraat kunnen dienen als rustlocaties voor verschillende vogelsoorten, waaronder uilen. Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten niet aangetroffen. Het opzettelijk verstoren van vogels dan wel het vernielen en/of beschadigen van rustlocaties van vogels leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. Omdat deze knotwilgen buiten de plangebieden vallen en dus behouden blijven, is deze verstoring niet aan de orde. Daarentegen zorgen de voorgenomen werkzaamheden wel voor een tijdelijke verstoring. Echter zijn in de directe omgeving meerdere geschikte gebouwen en bomen aanwezig die deze functie over kunnen nemen. Hierdoor komt instandhouding van deze soorten niet in het geding.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Omdat in de bomen in de aangrenzende knotwilgen en solitaire schietwilg geen geschikte holtes aanwezig zijn, ontbreken verblijfplaatsen van deze soortgroep in deze elementen. Hierdoor is overtreding van artikel 3.5, lid 4 niet aan de orde. Vaste vliegroutes en foerageergebieden die nodig zijn om verblijfplaatsen in de omgeving in stand te houden zijn eveneens beschermd. Door de openheid van de plangebieden fungeren deze gebieden niet als onderdeel van een vliegroute en foerageergebied van vleermuizen die in de directe omgeving in gebouwen verblijven. Door de voorgenomen werkzaamheden verdwijnt dan ook geen functie van het gebied voor deze soortgroep. Hierdoor is overtreding van verbodsartikel 3.5 lid 2 (het opzettelijke verstoren van soorten behorend tot de Habitatrichtlijn) niet aan de orde. Daarentegen kunnen de aangrenzende knotwilgen die samen een lijnstructuur vormen wel fungeren als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen die verblijven in de omgeving van de plangebieden. Echter liggen deze lijnstructuren buiten de plangebied en blijven dus behouden. Hierdoor blijft deze functionaliteit voor de vleermuizen behouden.

Foto 2: De lijnstructuren die grenzen aan de plangebied Hoofdstraat en Doeverensestraat kunnen fungeren als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen.

Nationaal beschermde soorten

Beschermde soorten die in het plangebied kunnen worden verwacht behoren deels tot de meeste algemene soorten zoogdieren en amfibieën, waarvoor een provinciale vrijstelling geldt bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat hierbij om soorten als kleine watersalamander, groene kikker, gewone pad, veldmuis etc.

Niet beschermde soorten

Voor niet bij de wet beschermde soorten geldt alleen de algemene zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat u de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

5 CONCLUSIE

Voor het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling is aandacht vereist voor de volgende soortgroepen:

- Broedvogels: In het geval de voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode half augustus-half maart, bestaat er een kans dat een nest van een zwarte kraai, houtduif of een andere broedvogel wordt vernield/beschadigd en dat verbodsartikel 3.1, lid 2 wordt overtreden.
- Het opzettelijk verstoren van vogels dan wel het vernielen en/of beschadigen van rustlocaties van vogels (knotwilgen voor uilen) leidt eveneens tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. Dit is echter niet van toepassing omdat de verstoring niet van wezenlijk belang is op de instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit wordt versterkt door de aanwezigheid van andere geschikte bomen en gebouwen aanwezig zijn die deze functie (tijdelijk) kunnen overnemen.
- Vleermuizen: Het opzettelijk vernielen/beschadigen van verblijfplaatsen leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.5, lid 2. Echter bevinden zich geen verblijfplaatsen in de plangebieden, waardoor deze overtreding niet van toepassing is.
- Vleermuizen: Het opzettelijk vernielen van gebieden die fungeren als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.5, lid 4. Echter hebben de plangebieden door hun open landschappelijke karakter niet deze functionaliteit, waardoor deze overtreding niet van toepassing is.

Soortgroep	Ontheffing nodig	Mitigerende maatregelen
Broedvogels	Nee	Buiten broedperiode werken (ca. half augustus-half maart) of controle door een ecoloog
Vleermuizen	Nee	nee

BIJLAGEN

LITERATUURLIJST

BTL Advies. (2015). Actualisatie Flora en Faunaonderzoek. Bestemmingsplan Genderen, Gemeente Aalburg.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center. P. 236-264.

Creemers, R., Delft van, J. (2009). Atlas de amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. RAVON. P. 87-279.

NDFD-database. (2017). <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>. Retrieved: 22-11-2017